

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 80/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen aurinkoenergian käytön edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Terhi Koulumiehen/kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 80/2020 vp:

Mitä hallitus on tehnyt aurinkoenergian käytön edistämiseksi Suomessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Aurinkosähkön pientuotannon kustannukset ovat viime vuosina laskeneet merkittävästi ja tuotannon kapasiteetti on lisääntynyt. Sähköverkkoon liitettyä aurinkosähkökapasiteettia oli Suomessa vuoden 2018 lopussa noin 120 MW. Suomen yhdenntyn energia- ja ilmastosuunnitelman skenaariotarkasteluissa aurinkosähkön loppukulutuksen määrän odotetaan kasvavan vuodelle 2020 ennustetusta 0,2 terawattitunnista 1,1 terawattituntiin vuoteen 2030 mennessä. Tämä vastaisi skenaariotarkastelun mukaan noin 1 200 MW tuotantokapasiteettia vuonna 2030.

Hallitus edistää aurinkosähköntuotantoa monilla eri keinoin. Hallitus on varannut vuosittain 40 miljoonaa euroa energiatukea myönnettäväksi valtioneuvoston asetuksen 1098/2017 mukaisesti investointihankkeille, jotka edistävät uusiutuvan energian tuotantoa tai käyttöä, energiansäästöä tai energian tuotannon tai käytön tehostamista, tai muutoin energijärjestelmän muuttumista vähähiiliseksi. Lisäksi suurille uuden energiateknologian demonstraatiohankkeille on varattu erillinen 40 miljoonan euron tuki vuodelle 2020. Asetuksen mukaisesti energiatukea aurinkoenergiainvestointeihin voidaan myöntää yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille, ei kuitenkaan maataloille tai asunto-osaakeyhtiöille.

Energiatuesta aurinkosähkön investointihankkeille myönnetty tukimäärä on kasvanut merkittävästi vuosien 2013 ja 2019 välillä (yhteensä yli 43 miljoonaa euroa). Samalla, teknologian kehityksen myötä, aurinkosähkön investointikustannukset ovat laskeneet ja myönnetyllä tukisummalla on saatu käyntiin kapasiteetiltaan aiempaa suuremmat aurinkoenergiainvestoinnit. Vuosina 2017 ja 2018 myönnettiin energiatukea yli 250 aurinkosähköinvestoinnille vuosittain. Vuonna 2019 energiatukea myönnettiin noin 500 aurinkosähköhankkeelle yhteensä 13 miljoonaa euroa. Energiatuki yhdessä muiden ohjaukeinojen kanssa on myötävaikuttanut kysynnän merkittävään kasvuun, mikä on lisännyt kilpailua ja laskenut kustannuksia entisestään. Käynnistyneet investoinnit ovat tarjonneet myös uusia asiakkaita ja kohteita aurinkoenergiaratkaisuja tarjoaville yrityksille.

Monissa energiatukea saaneissa hankkeissa on investoinnin yhteydessä kehitetty ja otettu käyttöön uutta tekniikkaa tai uusia toimintatapoja. Esimerkiksi Atria Oy:n Nurmon tehtaille valmistui vuonna 2019 aurinkosähköinvestointi (6 MW), jonka yhteyteen toteutettiin energian säästön ja kysyntäjouston mahdollistava tehdasverkko sekä sähkövarasto tasaamaan

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 80/2020 vp

aurinkosähkön tuotannon ja kysynnän vaihteluita. Myös kauppakeskukset ovat käynnistäneet aurinkoenergiainvestointeja energiatuen avulla. Esimerkiksi S-ryhmän toimipisteisiin on hankittu vuonna 2019 valmistuneessa energiatukihankkeessa merkittävä määrä aurinkosähkön tuotantokapasiteettia (9 MW).

Maatilojen uusiutuvan energian investointeihin voidaan myöntää maatalouden investointitukea. Vuonna 2019 maatalouden investointitukea myönnettiin aurinkosähkөөn liittyviin hankkeisiin vajaa 3 miljoonaa euroa noin 170 kohteelle. Kappalemääräisesti aurinkosähkөрatkaisuja sisältävät investoinnit olivat suurin uusiutuvan energian yksittäinen kohde maatalouden investointituessa vuonna 2019.

Myös kotitalouksien aurinkoenergian pientuotantoa tuetaan eri tavoin. Merkittävin taloudellinen kannustin kotitalouksien aurinkosähkön tuotannolle on sähköverotuki. Pientuottajina kotitaloudet eivät maksa tuottamansa sähkön kuluttamisesta sähköveroa. Kotitalouksien pientuotannon kannattavuutta on nostettu myös hyväksymällä tuotantolaitteiston asennustyöt kotitalousvähennyksen piiriin. Lisäksi asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus myöntää asuinrakennusten energiatehokkuutta parantavissa hankkeissa tukea myös aurinkoenergian hyödyntämiseen.

Uusiutuvan energian edistämisessä on siirrytty uuteen vaiheeseen taloudellisen kannattavuuden parannuttua merkittävästi. Varsinainen taloudellisen tuen tarve on vähentynyt ja tulee vähenemään myös tulevaisuudessa. Siten tukiin varattuja määrärahoja on varattu ensi sijassa uuden teknologian edistämiseen ja muutoin uusiutuvaa energiaa pyritään edistämään sääntelyä kehittämällä sekä hidasteita ja esteitä poistamalla. Työ- ja elinkeinoministeriö teetti vuonna 2019 valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan kautta selvityksen, jossa kartoitettiin sähkön omatuotantoon, energiayhteisöihin ja energiahankkeiden lupamenettelyyn liittyviä kysymyksiä. Tutkimuksen mukaan potentiaalia on erityisesti kiinteistön sisäisissä sähköenergiayhteisöissä. Merkittävämpänä esteenä kiinteistön sisäisen sähköenergiayhteisön kustannustehokkaalle toteuttamiselle todettiin se, että lainsäädännön esteistä johtuen tuotannon laskennallista jakamista energiayhteisön kulutuspisteille ei voida tehdä käyttäen nykyisiä etäluettavia mittareita.

Työ- ja elinkeinoministeriön asettaman älyverkkotyöryhmän loppupäätelmissä 2018 suhtauduttiin positiivisesti energiayhteisöihin ja niiden tarjoamiin mahdollisuuksiin yhteisön jäsenille ja tätä kautta myös palvelutarjoajille ja teknologiatoimittajille. Toisaalta energiayhteisöjen tulee toimia muiden markkinaosapuolien kanssa tasapuolisin ehdoin. Älyverkkotyöryhmä ehdotti toimenpiteitä, joilla erilaisia pienimuotoisen sähköntuotannon ympärille rakennettuja energiayhteisöjä voitaisiin edistää. Työ- ja elinkeinoministeriö tulee antamaan ehdotuksensa energiayhteisöjä edistävästä lainsäädännöstä vuoden 2020 aikana.

Käyttökohteissa tapahtuvan aurinkosähkön tuotannon ja siihen liittyvien investointien kannattavuus on nousussa. Suuremman aurinkosähkөө verkkoon syöttävän tuotannon kannattavuudessa on haasteita. Sähköjärjestelmän tuotannon ja kulutuksen tehotasapainon säilyttämiseksi merkittävä vaihtelevan uusiutuvan sähkön tuotanto vaatii varastointiratkaisuja tai kulutusjoustoja. Näihin haetaan uusia ratkaisuja esimerkiksi julkisilla tutkimus- ja kehityspanostuksilla Business Finlandin kautta. Hiilineutraaliin energijärjestelmään siirryttäessä eri tuotantomuotojen ja teknologioiden hyödyntäminen mahdollistaa kustannustehokkaan päästövähennämisen saavuttamisen.

Helsingissä 11.3.2020

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 80/2020 vp

Elinkeinoministeri Mika Lintilä